

Nr 141.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändringsarbeten inom kungl. bibliotekets byggnad; given Stockholms slott den 3 mars 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför härefter:

Vid anmälan den 7 januari 1922 av ärenden angående regleringen av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel hemställde jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på proposition angående ändringsarbeten i kungl. bibliotekets byggnad, för ändamålet beräkna på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 ett reservationsanslag av 240,000 kronor.

Ändringsarbeten inom kungl. bibliotekets byggnad.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 121 häft. (Nr 141.)

1

Denna min hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen.

Jag anhåller nu att få återupptaga denna fråga och vill härutinnan anföra följande.

Sedan kungl. bibliotekets nuvarande byggnad i Humlegården i Stockholm åren 1877—78 tagits i anspråk för sitt ändamål, har densamma icke varit föremål för några mera genomgripande förändringar än de reparationer och förbättringar, som utfördes under år 1913, sedan 1912 års riksdag beviljat ett anslag av 61,000 kronor för avhjälpande av en del särskilt framträdande olägenheter. De då vidtagna åtgärderna avsågo emellertid huvudsakligen anordnande av en ny värmeledning, ny belysningsanordning, expeditionens omändring m. fl. smärre ändringsarbeten. Åtgärderna voro sålunda icke direkt inriktade på ett avhjälpande av de olägenheter, som uppkommit på grund av den växande utrymmesbristen. Denna hade emellertid sedan länge gjort sig starkt gällande, och med tiden hade behovet av förändringar och utvidgningar alltmer framträtt. De önskemål, som härvid från bibliotekets synpunkt företrädesvis framkommo, avsågo dels ökat utrymme åt samlingarna, särskilt den svenska trycksamlingen och den stora tidningssamlingen, dels utvidgade lokaler för allmänhetens betjänande genom ökat antal arbetsplatser, dels ock ändamålsenliga lokaler för tjänstearbetet inom biblioteket. Under erinran om det svåra läge, under vilket biblioteket sökte fylla sina uppgifter, hemställde riksbibliotekarien i skrivelse den 27 maj 1918, att Kungl. Maj:t täcktes medgiva, att en fullständig utredning angående om- och tillbyggnad av kungl. biblioteket i sammanhang med utarbetande av utförliga ritningar och kostnadsberäkningar finge verkställas, ävensom att för ändamålet måtte anvisas ett belopp av högst 7,000 kronor.

I anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 22 november 1918 åt byggnadsstyrelsen att verkställa den av riksbibliotekarien ifrågasatta utredningen.

Byggnadsstyrelsen anmodade arkitekten A. Anderberg att, på grundval av vissa av honom gjorda preliminära utredningar, i samråd med riksbibliotekarien uppgöra fullständigt förslag till ifrågavarande om- och tillbyggnadsarbete.

Med anledning härav överlämnade Anderberg i mars 1920 till byggnadsstyrelsen ett sålunda utarbetat förslag till om- och tillbyggnad av biblioteksbyggnaden, åskådliggjort å 12 ritningsblad och 2

situationsplaner jämte beskrivning och kostnadsförslag, varefter riksbibliotekarien med skrivelse den 31 maj 1920 till byggnadsstyrelsen överlämnade *dels* en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse av samma dag, däri han på det livligaste förordade det utarbetade förslaget och hemställde om beviljande av medel för om- och tillbyggnad av biblioteket, *dels ock* en av honom i ämnet författad redogörelse för det nuvarande sакläget i biblioteket och biblioteksförvaltningens önskemål i samband med den anbefallda utredningen.

Genom det sålunda framlagda förslaget till byggnadens slutliga utformning hade, så långt varit möjligt, hänsyn tagits till följande önskemål, nämligen *dels* att den nuvarande fasaden lämnades orörd — vilket särskilt beaktats genom att sidopartierna dragits bakom fasadlinjen — *dels* att träbestånden och trafiklederna på ömse sidor om byggnaden, av vilka senare den östra vore särdeles starkt anlitad av fotgängare, i största möjliga utsträckning bibehölles oförändrade, *dels ock* att den norra delen av byggnaden förlades så långt tillbaka som möjligt från området närmast Linnés staty.

Av det i februari 1920 upprättade kostnadsförslaget inhämtas, att tillbyggnadsföretaget i sin helhet skulle komma att betinga en kostnad av 8,300,000 kronor. En sedermera av Anderberg i september 1921 gjord beräkning hade emellertid givit vid handen, att förslaget skulle med dåvarande priser kunna utföras för 7,350,000 kronor.

För egen del hade byggnadsstyrelsen i skrivelse den 6 oktober 1921 framhållit, att styrelsen med hänsyn till jämväl detta belopps avsevärda storlek ävensom nödvändigheten att för närvarande iakttaga all möjlig sparsamhet ansett sig böra låta uppgöra jämväl ett mindre förslag, avseende utförande för närvarande av endast en del av det stora programmet, varigenom det mest trängande behovet skulle fyllas. Enligt Anderbergs beräkning skulle denna mindre utvidgning jämte vissa i samband med tillbyggnaden erforderliga ombyggnadsarbeten inom den gamla byggnaden komma att betinga en kostnadssumma av 1,040,000 kronor.

I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 5 oktober 1921 hade riksbibliotekarien för bibliotekets vidkommande förklarats sin anslutning till det sålunda uppgjorda mindre förslaget.

För den händelse att Kungl. Maj:t skulle finna erforderligt, att arbetena i enlighet med detta mindre förslag skulle taga sin början

under förra hälften av år 1923 och alltså medel behövde äskas redan av 1922 års riksdag, beräknade byggnadsstyrelsen de härför erforderliga kostnaderna dels till 3,000 kronor för de särskilda huvudritningarna till detta förslag, dels till 75,000 kronor för arbetsritningarnas uppgörande ävensom för arbetenas igångsättande i början av år 1923.

Vad beträffar kostnaderna för utredningsarbetet — beräknade till 7,000 kronor — meddelade byggnadsstyrelsen, att styrelsen av under händer varande medel förskottsvis utbetalat till Anderberg sammanlagt 6,500 kronor för det av denne utförda arbetet samt till firman Bennet & C:o 250 kronor för grundundersökning vid biblioteksbyggnaden ävensom till Stockholms stads drätsel-nämnd 55 kronor för inmätning och kartläggning av å området närmast biblioteket växande träd, samt hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte ställa medel till styrelsens förfogande för ersättande av vad styrelsen sålunda förskjutit, vilka medel, tillhopa 6,805 kronor, i händelse byggnadsföretaget kommer till stånd, borde utgå av härför beviljade anslag.

I avseende å det av byggnadsstyrelsen sålunda framlagda mindre förslaget hade riksbibliotekarien, såsom nyss nämnts, förklarat sin anslutning därtill. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 december 1921, motiverar riksbibliotekarien närmare bibliotekets ställning till detsamma.

Ehuru jag av skäl, för vilka jag vill i det följande redogöra, icke nu anser mig kunna tillstyrka ens det mindre förslaget i dess fulla utsträckning, anser jag mig dock böra för frågans fullständiga belysande redogöra för vad riksbibliotekarien i sin sistnämnda skrivelse anför.

Riksbibliotekarien yttrar till en början:

På grund av det stora programmets omfattning och vissa med detsamma utförande sammanhängande frågor ävensom de höga kostnader verkställandet av detsamma skulle medföra kom det redan på våren 1920 till byggnadsstyrelsen inlämnade förslaget jämte ritningar och kostnadsberäkningar icke att där slutbehandlas förrän på hösten 1921. En då av Anderberg verkställd omräkning av det första kostnadsförslaget visade, att detsamma på grund av fallande materialpriser kunde nedbringas med icke mindre än 950,000 kronor eller från 8,300,000 till 7,350,000 kronor. Då det emellertid stod klart, att det under nu rådande ekonomiskt tryckta tider, då statsmakterna anbefallt iakttagande av all möjlig

sparsamhet, icke skulle vara möjligt att framlägga ett med så stora kostnader förenat byggnadsförslag, även om det kunde tänkas, att detsammans igångsättande och verkställande skulle kunna utnyttjas i och för avhjälpande av den rådande arbetslösheten, ansåg jag mig böra instämma i det av byggnadsstyrelsen förordade partiella utförandet av det stora programmet. Jag är dock fullt medveten om att genomförandet av det mindre förslaget otvivelaktigt kommer att på obestämd tid uppskjuta förverkligandet av det stora programmet till bibliotekets om- och tillbyggnad, om vilket byggnadsstyrelsen i sin skrivelse säger, att det erbjuder en lösning av biblioteksbyggnadens slutliga utformning, som såväl ur rent biblioteksteknisk som ur den besökande allmänhetens synpunkt måste betraktas såsom synnerligen vällyckad, och att det till buds stående utrymmet på ur ekonomisk synpunkt fördelaktigaste sätt blivit tillgodogjort. Att jag för kungl. bibliotekets del accepterar det nu framlagda förslaget beror, utom på vad jag ovan anfört rörande de med det stora programmets utförande förknippade kostnaderna, dels på att den tilltagande utrymmesbristen nödvändiggör en snar lösning av bibliotekets byggnadsfråga, dels på att icke oväsentliga fördelar kunna genom detta mindre förslags utförande vinnas för biblioteket och flera av de mest trängande behoven avhjälpas för en tid av femton till tjugo år framåt.

Den föreslagna första utvidgningen av kungl. biblioteket kommer att omfatta dels entresolering av den onödigt stora visningssalen i två omkring 3,6 meter höga våningar, dels utbyggande av främre delen av de båda i det stora programmet föreslagna mot norr utgående flyglarna, vilka skulle uppföras till och med de brandsäkra trapphusen inklusive en i vardera flygeln placerad hiss för bokvagnar. Planen är så utarbetad, att alla om- och tillbyggnadsarbeten ingå i det stora förslaget och skola utföras enligt till detta hörande beskrivning. Provisoriska bliva endast en del skiljeväggar mellan arbetsrum och bokmagasin, vilka uppföras av brandhärdigt lätt material för att sedan utan större svårigheter och kostnader kunna avlägsnas. Fasaden mot söder kommer efter flyglarnas tillbyggande att erhålla samma utseende som i det stora förslaget. Ur brandskyddssynpunkt är det synnerligen viktigt, att de nyssnämnda brandsäkra trapphusen vid flyglarnas norra ända bliva uppförda, då biblioteksbyggnaden för närvarande helt och hållet saknar från källare till vind genomgående brandsäkra trappor, som i fall av eldsvåda kunna tjäna till räddning av människoliv och böcker och möjliggöra en effektiv släckning. Ensamt ur denna synpunkt torde det förslag, som här framlägges, förtjäna ett allvarligt beaktande.

Det mindre förslaget till om- och tillbyggnad av kungl. biblioteket kommer enligt uppgjorda beräkningar att i allt draga en kostnad av 1,040,000 kronor, vilken summa dock kan nedbringas till 988,000 kronor, om vissa föreslagna transportanordningar i den gamla byggnadens mitt bortfalla. Enligt arkitektens förslag skulle kostnaderna kunna fördelas på tre år, varvid, om det mindre beloppet 988,000 kronor lägges till grund för beräkningarna, för första året skulle fordras en summa av 220,000 kronor för uppgörande av ritningar och entresolering av visningssalen, för andra året 500,000 kronor i och för uppförande av stommen till flyglarna och för tredje året 268,000 kronor till dessas inredning. Härav har byggnadsstyrelsen beräknat ett belopp av 78,000 kronor vara erforderligt för ritningars uppgörande och arbetenas igångsättande i början av år 1923.

I anslutning till sin skrivelse den 31 maj 1920 framhåller riksbibliotekarien vidare de fördelar, som denna partiella om- och tillbyggnad skulle på vissa avdelningar medföra för kungl. biblioteket och som särskilt angå ökat utrymme för den svenska tryckavdelningen, tidningssamlingen, ett provisoriskt ordnande av handskrifts- och planschavdelningarna samt ökat antal arbetsrum.

Den svenska tryckavdelningen.

Den avdelning inom kungl. biblioteket, där för närvarande största behovet av ökat utrymme gör sig gällande är den svenska tryckavdelningen. Jag har i mina skrivelser den 27 maj 1918 och 30 maj 1920 utförligt skildrat de svårigheter, varmed denna avdelning kämpar på grund av såväl bristande utrymme för samlingarnas enhetliga uppställande som frånvaron av tjänliga arbetslokaler. Bland annat framhöll jag det ur bibliotekssynpunkt synnerligen olämpliga förhållandet, att bottenvåningen i de svenska bokmagasinen upptoges av för olika ändamål inrättade arbetsplatser.

I det nu framlagda förslaget till en första utvidgning av kungl. biblioteket skall hela västra flygeln upplåtas till bokmagasin åt den svenska tryckavdelningen, vilken vid den år 1920 verkställda räkningen upptog ett utrymme av 5,564 meter. De nya magasinen komma att sträcka sig genom fem bottnar med utrymme för sammanlagt 2,320 hyllmeter. De två nedre bottarna, som gränsa till den nuvarande svenska tryckavdelningen, äro brandsäkert skilda från varandra och från de tre övre, vilka senare i likhet med nu befintliga bokmagasin i biblioteket endast äro skilda från varandra genom järnbottnar. En transporthiss samt en i den nuvarande byggnadens västra fasadmur inbyggd spiraltrappa förmedlar förbindelsen mellan de fem bottarna, av vilka den nedersta endast provisoriskt inredes till två bokmagasin. Dessa skola sedermera vid det stora förslagets utförande inredas till arbetsrum åt avdelningen för katalogisering av ofullständigt förtecknade delar av kungl. biblioteket.

För den svenska tryckavdelningens tillväxt under de närmast följande 50 åren hade i min skrivelse den 30 maj 1920 beräknats ett sammanlagt utrymme av 7,500 meter. Från anordnandet av en svensk reservsamling, för vilken i det stora projektet ett utrymme av 2,000 meter ansågs erforderligt, måste emellertid kungl. biblioteket under nuvarande förhållanden avstå, åtminstone i den utsträckning, som från början planlagts. Genom en biblioteket nyligen tillfallen donation har dock värdefullt material erhållits till en sådan samling, vilken otvivelaktigt skulle bliva till stort gagn vid utlåningen i kungl. biblioteket. Det utrymme, som genom den nu föreslagna anordningen skulle erhållas, har ovan uppgivits till 2,320 meter, tillräckligt alltså för en tillväxt å denna avdelning för något mer än femton år framåt.

Den utländska tryckavdelningen.

I det stora förslaget hade även planerats utrymmande av den del av den utländska tryckavdelningen, som för närvarande befinner sig ovanför den nuvarande svenska avdelningen, så att byggnadens västra del helt skulle reserveras åt

denna avdelning. Denna plan kan naturligtvis icke nu realiseras, utan den utländska avdelningen lämnas tills vidare orörd och utrymmet här får vid behov, och där så ske kan, utökas genom insättande av provisoriska hyllor. Med 1921 års början har det på den svenska avdelningen bedrivna arbetet med katalogisering av ofullständigt förtecknade delar av bibliotekets samlingar blivit utsträckt även till den utländska avdelningen, och därav nödvändiggjordes för arbetets bedrivande ett särskilt arbetsrum därstädes. Ett sådant inrättades även genom byggnadsstyrelsens försorg i en av mittpartiets bokceller men medförde givetvis motsvarande minskat utrymme för samlingarna. Det befintliga utrymmet på den utländska avdelningen torde därför inom en snar framtid till det yttersta bliva taget i anspråk.

För de svenska tidningarnas årliga accession erfordras ett utrymme av 24 m² golvytta eller 150 hyllfack. I det stora projektet hade planlagts nybyggnad av källarvåningar, i vilka 15,600 nya tidningsfack skulle kunna inredas för denna viktiga samling. Härigenom skulle utrymmet för denna avdelnings tillväxt vara tryggt för åtminstone etthundra år framåt. I det nu utarbetade provisoriska förslaget komma endast källarvåningarna under de båda nya flyglarna att inredas för ändamålet och beräknas att giva plats åt 1,800 tidningsfack. Ehuru det vore önskvärt, att ett ännu större utrymme skulle kunna på grund av den stora årliga accessionen beredas den svenska tidningssamlingen, vars betydelse i den historiska och kulturhistoriska forskningens tjänst jag i föregående skrivelser framhållit, är det dock för kungl. biblioteket av alldeles särskild vikt att på sätt som föreslagits detta utrymme snarast kan erhållas. Företagna provisoriska åtgärder räcka nämligen icke längre för att rymma de inkommande tidningarna och svårigheter uppstå härigenom också för desammas tillhandahållande åt allmänheten.

*Tidnings-
samlingen.*

Genom visningssalens entresolering blir det nödvändigt att anskaffa nytt utrymme åt de i skåp runt kring väggarna och på galleriet i denna sal uppställda handskrifterna, utgörande huvudmassan av kungl. bibliotekets handskriftsamling. Jag har i föregående skrivelser framhållit denna samlings otidsenliga uppställning, splittrad som den är på vitt skilda ställen i biblioteket, samt det obekväma och dessutom eldfarliga förvaringssättet av handskrifterna i låsta träskåp. I det stora förslaget hade nedre botnen av den nuvarande läsesalen avsetts till handskriftsmagasin med plats för hela samlingen, för närvarande omkring 500 hyllmeter, jämte accession för en lång följd av år framåt. I det nuvarande förslaget måste läsesalen bibehållas och det är endast visningssalen, som genom inläggande av ett brandsäkert bjälklag entresoleras i två våningar om vardera 3,6 meters höjd. Den undre våningen avdelas i två rum, varav det närmast ingången befintliga iordningställes till visningssal, och de där befintliga handskriftsskåpen borttagas; vid det stora projektets utförande skall detta rum inredas till föreläsningssal. Det andra rummet inredes till handskriftsmagasin med utrymme för ungefär 350 hyllmeter handskrifter, placerade dels på tre fristående hyllor, dels vid väggarna. Det övriga handskriftsbeståndet kan placeras dels i de arbetsrum, som komma att inredas för handskriftsavdelningens behov i nedre

*Handskrifts-
avdelningen.*

bottnen av den tillbyggda östra flygeln, dels i handskriftsavdelningens nuvarande arbetsrum i mezzaninvåningen.

*Kart- och
plansch-
samlingarna.*

Även kart- och planschsamlingarnas sammanförande till en avdelning från de skilda ställen inom biblioteket, där de nu förvaras, hör till ett av bibliotekets största önskemål, vartill hänsyn tagits i det stora om- och tillbyggnadsförslaget. Här skulle övre bottnen av såväl den entresolerade visningssalen som läsesalen användas uteslutande för dessa samlingars magasinering, varjämte här också en läsesal inredes för dem, som endast önska använda dessa samlingar. I motsvarande våning av den tillbyggda östra flygeln anordnas arbetsrum för avdelningens tjänstemän. Detta projekt modifieras nu så, att de nämnda arbetsrummen jämte en mindre läsesal eller forskarrum utföras i enlighet med den ursprungliga planen, men att de tre däröver belägna etager, ursprungligen avsedda till bokmagasin för den utländska tryckavdelningen, tills vidare inredas till magasin för kart- och planschsamlingarna. Såsom i västra flygeln äro de två nedre våningarna försedda med brandsäkra bjälklag och de tre övre skilda från varandra endast genom plåtbottnar. Arbetsrummen och magasinerna förbindas med varandra medelst en spiraltrappa, varjämte även en transporthiss förmedlar förbindelsen mellan de olika etager. De tre övre etager förses, såsom redan nämnts, endast provisoriskt med kart- och planschskåp, som vid den definitiva utbyggnaden av biblioteket flyttas till de nyss nämnda lokalerna i entresolvåningen, varvid de tre etager i östra flygeln iordningställas till bokmagasin för den utländska tryckavdelningens behov.

*Nya arbets-
lokaler m. m.*

Då nya arbetsrum endast kunna inredas på nedre bottnen av östra flygeln och icke inom den åt svenska avdelningen upplåtta västra flygeln, har i det mindre projektet föreslagits, att provisoriska arbetsrum iordningställas i den övre våning, som bildas vid visningssalens entresolering. Här kunna sålunda inredas ett väntrum och fyra från ett förrum tillgängliga arbetsrum. Förrummet till arbetsrummen sättes genom en passage i förbindelse med de nuvarande arbetsrummen i mittpartiets entresolerade del. Till arbetsrummen leder en trappa från kapprummet, vilken trappa redan är utmärkt i det stora förslaget. Som redan nämnts, ingick i detta inrättande av läsesal och magasin för kart- och planschsamlingen i denna övre våning av den entresolerade visningssalen. Skiljeväggarna i de provisoriska arbetsrummen utföras därför endast i brandhärdigt lätt material, som sedermera utan svårigheter kan avlägsnas. Slutligen är att omnämna, att det nyss nämnda kapprummet, som i sitt nuvarande skick är synnerligen oändamålsenligt och trångt, kommer att erhålla betydligt utökat utrymme, som tages från visningssalen genom förflyttning av väggen mellan dessa bägge lokaliteter cirka $3\frac{1}{2}$ meter mot öster.

På grund av vad sålunda anförts hemställer riksbibliotekarien, att Kungl. Maj:t täcktes i proposition föreslå riksdagen att bevilja nödiga medel för utförande av det av byggnadsstyrelsen i dess skrivelse den 6 oktober 1921 framställda mindre förslaget till om- och

tillbyggnad av kungl. biblioteket, avseende utförande för närvarande av endast en del av det stora programmet.

Att en biblioteksinstitution, i all synnerhet en institution av sådana mått som kungl. biblioteket, icke kan under allt för lång tid rymmas i en för länge sedan för ändamålet beräknad lokal torde ligga i sakens natur. Den ökade utvecklingen på biblioteksväsendets område och framför allt tillväxten av de samlingar, som äro anförtrodda åt bibliotekets vård, göra det uppenbart, att förr eller senare lokala utvidgningar äro ofrånkomliga, därest biblioteket skall kunna hävda sin betydelsefulla ställning som ett svenskt nationalbibliotek. I utlandet äro de större biblioteksbyggnaderna så anordnade, att tillbyggnader utan olägenheter kunna vidtagas allt efter bokaccessionernas tillväxt. Vad den nuvarande biblioteksbyggnaden i Humlegården beträffar, hava ritningarna för densamma uppgjorts med tanke på kommande utvidgningsmöjligheter.

Departement-
schefen.

Kungl. biblioteket, som i mer än 40 år haft sina samlingar förvarade inom samma lokaler, har, såsom redan antytts, allt mer kommit i behov av ökade utrymmen. Med erkännansvärd omtanke för de förpliktelser, biblioteket har att fylla gent emot allmänheten och landet, har riksbibliotekarien ansett sig böra för Kungl. Maj:t framlägga en fullständig redogörelse för de brister, som vidlåda de nuvarande förhållandena, jämte ett omfattande förslag till dessa bristers avhjälpande, varvid riksbibliotekarien tagit i betraktande bibliotekets utvidgnings- och utvecklingsmöjligheter för en lång tid framåt, enligt gjorda beräkningar för en tid mellan 50 och 100 år. I avseende å den närmare redogörelsen härför tillåter jag mig hänvisa till riksbibliotekariens i ämnet verkställda utredning och till Kungl. Maj:t avlåtna framställningar av den 27 maj 1918 och den 31 maj 1920. På sätt framgår av vad jag förut anfört, skulle detta förslag, vilket innebär tillbyggnad av två flyglar jämte en desamma sammanbindande, mot den nuvarande huvudbyggnaden svarande byggnad, betinga en totalkostnad av 7,350,000 kronor. Självfallet måste under nuvarande förhållanden detta projekt lämnas å sido.

De ekonomiska synpunkterna hava föranlett byggnadsstyrelsen att utarbeta ett mindre förslag, avseende utförande för närvarande av endast en del av det stora programmet, vilket förslag omfattar

dels entresolering av den nuvarande visningssalen i två våningar, dels utbyggande av främre delen av de båda i det stora programmet föreslagna flyglarna. Detta mindre förslag beräknas draga en kostnad av 988,000 kronor.

Ehuru jag med hänsyn till det nuvarande ekonomiska läget anser, att man bör avstå från tanken på ett realiserande av det mindre förslaget i hela dess omfattning, har jag dock blivit övertygad om nödvändigheten av att något åtgöres för lindrande av bibliotekets trångmål. Jag har trott mig finna den såväl mest ändamålsenliga och praktiska som från ekonomisk synpunkt fördelaktigaste utvägen vara den, att nu ett partiellt genomförande av sistnämnda förslag möjliggöres. Jag syftar därvid på den del av detsamma, som kan betraktas såsom en första etapp i byggnadsprogrammet, nämligen entresolering av visningssalen och vissa i samband därmed stående smärre arbeten. En dylik utbrytning ur programmet behöver på intet sätt rubba byggnadsplanen i dess helhet: den är och bör, såsom nämnts, allenast betraktas såsom ett första led i de utvidgningsarbeten, som förr eller senare med naturnödvändighet måste vidtagas för att bereda utrymme åt bibliotekets ständigt växande accessioner.

Då jag sålunda ansett mig böra stanna för ett förslag av nyss antydd innebörd — entresolering av visningssalen och andra i samband därmed stående arbeten — har jag infordrat kostnadsförslag jämte arbetsbeskrivning avseende dessa åtgärder. Kostnadsförslaget slutar på ett belopp av 190,000 kronor, och tillåter jag mig i fråga om utredningens detaljer hänvisa till sagda förslag jämte åtföljande beskrivning.

På anmodan har byggnadsstyrelsen den 17 januari 1922 yttrat sig i sistnämnda hänseende och därvid för sin del ej funnit annat att erinra än att kostnaderna för anskaffande av en del inventarier syntes kunna beräknas omkring 4,000 kronor lägre, vid vilken beräkning styrelsen sagt sig hava utgått, i fråga om kostnader för anskaffande av vissa möbler, från av telegrafverket till styrelsen erbjudna priser. Totalkostnaden borde sålunda enligt byggnadsstyrelsens beräkning sättas till 186,000 kronor. Mot dessa beräkningar har jag ej funnit något att erinra. Då arbetena äro av trängande natur och böra påbörjas så snart som möjligt, synes mig det erforderliga beloppet böra i sin helhet uppföras på övergångsbudgeten för förra halvåret 1923.

På sätt av min förut lämnade redogörelse framgår, hava huvudritningarna för ovanberörda av arkitekten A. Anderberg' uppgjorda, s. k. mindre förslag betingat en summa av 3,000 kronor. Detta belopp ingår icke i nyssberörda 186,000 kronor, och torde särskilda medel äskas hos riksdagen till ersättning i detta hänseende.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till vissa ändringsarbeten i kungl. bibliotekets byggnad, avseende entresolering av visnings-salen och andra i samband därmed stående arbeten bevilja på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 ett reservationsanslag av 186,000 kronor;

dels ock till ersättning åt arkitekten Anderberg för av honom uppgjorda ritningar för vissa om- och tillbyggnader av kungl. biblioteket anvisa på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 ett förslagsanslag, högst 3,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordna, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Neuendorff.
